

ATATÜRK ORTAOKULU

PSİKOSOSYAL
KORUMA ÖNLEME VE
KRİZE MÜDAHALE
YOL HARİTASI

TRABZON

2024

PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE

- Kriz; bir bireyin, grubun, örgütün ya da topluluğun normal işlevlerini yerine getirmesini engelleyen ve acil ilgi ve çözüm gerektiren, görmezden gelinemeyen, sıra dışı, beklenmeyen bir durum ya da ani değişiklik biçiminde tanımlanabilir. Kriz; müdahale yöntemi açısından bireye müdahale, gruba müdahale ya da hem bireye hem de gruba müdahale gerektiren durumları içerebilir.
- Gelişimsel krizler, alkol-ilaç bağımlılığı, uyuşturucu kullanımı, anne babanın boşanması, cinsel- fiziksel ya da psikolojik istismar, bir yakının kaybedilmesi, ağır hastalıklar, sosyal rol ya da ortamın değişmesi, intihar, kendine zarar verme davranışı, ergen hamileliği, yeme bozuklukları gibi krizler daha çok bireye müdahale gerektiren kriz durumlarıdır.
- Bir okulda; okul servisinin kaza yapması, bir öğrenci / öğretmen kaybı ya da yaralanması, bulaşıcı hastalıklar, şiddet olayları, doğal ve çevresel felaketler veya okulun içinde bulunduğu bölgeyi etkileyen sosyal ve ekonomik değişiklikler, öğrenciler, öğretmenler ve velilerin önemli bir bölümünü etkileyecek nitelikte olan olaylar olup bireysel müdahalenin yanı sıra toplu müdahaleyi de gerektiren kriz durumlarıdır.
- Krize Müdahale Ekibi Tanımı ve İşlevleri:
- Krize Müdahale Ekibi öğrenciler, eğitimciler veya tüm okul çalışanları için fiziki veya psikolojik tehlike yaratan durumlara müdahale etme yetkisi tanınan bir ekip olarak tanımlanabilir.

Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Okul Ekibi:
Okul Müdürü başkanlığında aşağıda yer alan üyelerden oluşmuştur.

KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

- Koordinatör: Okul Müdürü
- Üye: Müdür Yardımcısı
- Üye: Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman
- Üye: Sınıf Öğretmeni
- Üye: Sınıf Öğretmeni
- Üye: Sınıf Öğretmeni
- Üye: Okul Aile Birliği Başkanı

KRİZ İLETİŞİM MERKEZİ: Atatürk Ortaokulu

KRİZ YÖNETİM MERKEZİ: Atatürk Ortaokulu

PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETİ VERİLECEK YER: Atatürk Ortaokulu Rehberlik Servisi

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALEEKİBİ GÖREV ALANLARI

- 1.Bir öğrencinin veya eğitim çalışanının yaralanması
- 2.Kazalar
- 3.Bir öğrencinin veya çalışanın ölümü
- 4.Bir öğrencinin, çalışanın intiharı veya intihar girişimi.
- 5.Bir öğrenci, eğitimci, çalışanda ani fiziksel veya ani psikolojik bir hastalığın olması.
- 6.Okulda öğrenci ve diğer personele yönelik fiziksel/duygusal şiddet
- 7.Duygusal, fiziksel, cinsel ihmal ve istismar.
- 8.Doğal afetler (Deprem, sel baskını, toprak kayması, fırtına vb.)

Not: Yukarıda belirtilen görev alanları eğitim-öğretimi olumsuz olarak etkileyen tüm olayları kapsamaktadır.

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİNİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Okul müdürü veya okul müdürü tarafından görevlendirilmiş bir müdür yardımcısı başkanlığında, varsa rehber öğretmen ve psikolojik danışman ile rehberlik hizmetleri yürütme komisyonu üyesi her sınıf düzeyinden en az bir sınıf rehber öğretmeninden oluşur.

Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinde okul ekibinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

1. Bir kriz sırasında kimin yetkili olacağına karar verilmesi.
2. Krize müdahale takımının seçilmesi.
3. Krize müdahale, ilkyardım vb. konularda özel yetiştirme sağlanan okul personelinin listesinin çıkarılması.
4. Acil durum ve yardım için gerekli malzemelerin listelenmesi, bunların sağlanması.
5. Gerekliğinde emniyet görevlileriyle iletişim kuracak irtibat görevlisinin seçilmesi.
6. Basın için irtibat görevlisi seçilmesi ve basın temsilcilerinin çalışabileceği bir yer belirlenmesi.
7. Çevre sağlık kurumları ve diğer kaynak gruplarla sürekli ilişkiler kurulması.
8. Telefon zinciri oluşturulması.
9. Gerekli form ve broşürlerin geliştirilmesi. Kriz durumlarıyla ilgili bilgi vermeye yönelik duyuruların şablonlarının hazırlanması.
10. Bazı zamanlarda bir kriz durumunun provasının yapılması.
11. Genel katılımlı, krize müdahale konusunda toplantılar düzenlenmesi.
12. Okul ekibi birinci dönemin başı, ikinci dönemin başı ve ikinci dönemin sonu olmak üzere yılda üç kez ve ihtiyaç duyulan hâllerde toplanır.
13. Okul genelinde travma/kriz durumlarında psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerini planlar ve gerçekleştirir.
14. Okul ekibi travma/kriz durumunun hemen ardından ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu" nu (EK- 1) doldurur.
15. Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu" nu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder. Gerekli durumlarda il/ilçe ekibi ile işbirliği yapar.
16. Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarını "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu"nu (EK-3) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.
17. Travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, "Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu"nu (EK-4) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

18. Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

19. Gerek görülmesi hâlinde travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin öğretmenleri, ailesi, arkadaşları gibi yakın çevresinin de krize müdahale sürecine katılımını sağlar.

20. Okulda risk grubunda bulunan ve travma/kriz durumlarından etkilenen bireyleri gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir.

OKUL MÜDÜRLÜKLERİNİN GÖREV , YETKİ VE SORUMLULUKLARI;

1. Öncelikle konuyla ilgili eğitim almış personelden olmak üzere okul ekibinin kurulmasını sağlar.
2. Başta okul ekibi olmak üzere, okul bünyesindeki tüm öğretmen ve personelin konuyla ilgili eğitim almasını sağlar.
3. Okul rehberlik hizmetleri programına dâhil edilen psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
4. Oluşturulan okul risk haritasına göre travma/kriz durumlarına yönelik koruyucu, önleyici ve güçlendirici çalışmaların yürütülmesini sağlar.
5. Okuldaki psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalarda kolaylaştırıcı önlemler alır ve yerel imkânlardan faydalanır.
6. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerinin yürütülmesi için ekiplere gerektiğinde çalışma odası tahsis eder.
7. Travma/kriz durumlarında okul ekibinin il/ilçe ekipleri ile eşgüdüm içerisinde hareket etmesini sağlar.
8. Travma/kriz durumlarından sonra öğrenci, veli, öğretmen ve okul yardımcı personeline yapılacak bilgilendirme konusunda okul ekibi ile birlikte planlama yapar.
9. Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtların başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.
10. Travma/kriz durumları sonucunda hazırlanan raporlar doğrultusunda gerekli önlemleri alarak, oluşturulan raporları il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.
11. Travma/kriz durumlarında ihtiyaç halinde okulda bulunan tüm öğretmenlere görev verir.

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA SERVİSİNİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

1. Psikososyal, koruma, önleme ve krize müdahale konularında sunulacak hizmetleri okul rehberlik hizmetleri programına dâhil eder.
2. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri kapsamında okul risk haritasını oluşturur ve gerekli durumlarda travma/krizden etkilenen bireyleri ilgili kurumlara yönlendirir ve izler.
3. Okul yönetimine, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetlerine yönelik çalışmalar düzenler.
4. Okulda olası travma/kriz durumlarına karşı okul genelinde yapılması gereken psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale çalışmalarına ilişkin okul yönetimi ve rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği yapar.
5. Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutar ve muhafaza eder.

ÖĞRETMENLERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

1. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale konularında sunulacak hizmetleri sınıf rehberlik hizmetleri programına dâhil eder.
2. Sınıf/şube rehber öğretmeni olduğu sınıfın risk haritasını oluşturur.
3. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri çalışmalarına ihtiyaç hâlinde destek verir.
4. Travma/kriz durumlarından etkilenen ya da risk grubunda olan öğrencilerle karşılaştığında gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde okul rehberlik servisine bilgi vererek işbirliği içinde çalışır.
5. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri eğitimlerine katılır.

PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE SÜRECİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- 1.“Temel Krize Müdahale Eğitimi” yapıldı.
- 2.Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi kuruldu.
- 3.Okul/Kurum Müdürü başkanlığında ekip ilk toplantısını yaptı.
- 4.Ekip üyelerinin görev dağılımı yapıldı.
- 5.Ekip üyelerine yazılı bilgilendirme yapıldı.
- 6.“Okul Risk Haritası” oluşturuldu.**
- 7.Acil durumlarda aranacak telefon numaraları yeterli büyüklükte, görülebilecek yerlere, yeterli sayıda asıldı.
- 8.Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale dosyası oluşturuldu.

KRİZ ANI

- 1.Güvenlik önlemleri alındı.
- 2.Gerekli ilgili kurumlara (sağlık, itfaiye, emniyet) haber verildi.
- 3.Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapıldı.
- 4.Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi acil toplandı.
- 5.Kriz durumu ile ilgili “Bilgi Notu” hazırlandı. Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderildi ve Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verildi.
- 6.Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu” (EK-2) doldurularak İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek talep edildi. İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ile işbirliği yapıldı.*
- 7.Yapılan çalışmalar değerlendirildi. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapıldı.

KRİZ SONRASI

- 1.Durum değerlendirme toplantısı yapıldı.
2. İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapıldı.
3. Okul Ekibi okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarını “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu”nu (EK-3) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderdi.*
4. Okul Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yaptı; “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderdi.*
- 5.Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapıldı.

PSİKOŞOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALEHAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Temel Krize Müdahale Eğitimi Yapılır.

Eğitim - Öğretim yılı başı mesleki çalışma döneminde okul müdürlüğünün planlaması ile bu konuda eğitim almış uzman tarafından; idareci, öğretmen, okul personeli ve tüm ilgililere (temizlik ve güvenlik görevlileri, servis şoförleri, kantin görevlileri vb.) eğitim verilir.

2. Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi kurulur.

Okul Müdürü tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi ile işbirliği kurularak sene başı öğretmenler kurulunda Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri seçilir. Üyelerin belirlenmesinde ve görevlendirilmesinde temel krize müdahale eğitiminde verilen niteliklerin göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

Ekip oluşturulurken ikili eğitim yapılan okullarda okul müdürü gerekli tedbirleri alır. Sivil Savunma Ekibi ile Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri koordineli olarak oluşturulur ve birlikte çalışırlar.

3. Okul Müdürü Başkanlığında Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ilk toplantısını yapar.

Kriz ekibi üyelerinin görevlerine ilişkin sorumluluklar konuşulur ve yazılı olarak tebliğ edilir. Veli ve öğretmen telefon zinciri oluşturulur.

Kriz durumlarında yapılacaklar konusunda planlama yapılır. İlk yardım müdahalesi gerektiren durumlarda müdahale edebilmesi için 'Temel İlk Yardım Becerisi Eğitimi' alan kişiler belirlenir. İlk yardım müdahalesi "temel ilk yardım becerisi eğitimi" alan kişiler tarafından yapılır.

'Okul risk haritası'* Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından değerlendirilir; olası risklere yönelik önlemler alınır.

Acil durumlarda aranacak telefon numaraları belirlenir ve yeterli büyüklükte, görülebilecek yerlere, yeterli sayıda asılır. Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale dosyası oluşturulur.

Dosyada Bulunması Gereken Bilgiler

- Üyeler ve görev dağılımları **
- Ekibin iletişim bilgileri
- Kriz anında aranacak yetkili kurum ve kuruluşların telefonları (İlçe MEM, RAM ...)
- Risk haritası sonucuna göre okulda yapılan çalışmalar
- Veli ve öğretmen telefon zinciri
- Acil durum telefonları
- Gönüllü olanların kan grubu ve telefon numaraları
- Yapılan eğitimlere ilişkin dokümanlar

PSIKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HAZIRLIK ÇALIŞMALARINI KONTROL LİSTESİ

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Kim		Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	Hedef Kitle	
1	Güvenlik ve Sağlık Konusunda Gerekli Tedbirleri Al	İş sağlığı ve güvenliği standartları doğrultusunda okuldaki fiziksel düzenlemeler yapılır.				İş sağlığı ve güvenliği standartları doğrultusunda tehlike/ risk azaltma ve iyileştirme çalışmalarına dikkat edilmelidir. Yapısal olmayan tehlike ve riskler belirlenmeli, bunların önlenmesi veya etkilerinin azaltılabilmesi için önlemler alınmalıdır. Güvenli okul anlayışı gerçevesinde okuda kör nokta ve karanlık bölge/ alan bırakılmamasına özen gösterilmelidir.
		Okul sağlığı ve güvenliği becerilerini artırmaya yönelik eğitimler yaygınlaştırılır.			Öğrenci	
		Okulun fiziki güvenliği (kantin, tuvaletler, okul giriş çıkışları, merdivenler vb.) sağlanır.			Velli	
		Okul giriş çıkışlarında trafik güvenliğinin artırılması için gerekli önlemler alınır.			Okul personeli	
2	Risklerin Belirlenmesi, Önlenmesi, Takibi ve Değerlendirilmesine İlişkin Gerekli Çalışmaları Yap	Sınıf risk haritaları amacına uygun şekilde doldurulur ve eğitim-öğretim yılı içerisinde güncellemeler yapılır.				Okul yönetimi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Öğretmenler
		Okul risk haritasında güncellemeler eğitim-öğretim yılı içerisinde takip edilir.			Öğretmen	
		Öğretmenler Kurulu ve Şube Öğretmenler Kurulu Toplantılarında öğrencilerin risk altında olma durumları analiz edilir ve gerekli önlemler alınır.			Öğrenci	
		Öğrencilerin sağlık kontrolleri, süregelen hastalıklarının takibi düzenli olarak yapılır.			Velli	

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	Kim	Hedef Kitle	Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar						
3	Yapılacak Çalışmaları ve Verilecek Hizmetleri Bir Bütünlük İçinde Planla	Görev dağılımı için ekipler kurulur. Yıllık çalışma planları hazırlanır. Planda yer alacak görev grupları ve bu grupların görev yetki ve sorumlulukları belirlenir. Görev gruplarının ihtiyaç duyacağı ekipman, malzeme, yavın ve insan gücü desteği sağlanır.			Okul Yönetimi	Okul personeli Öğrenci Veli		
4	Sosyal Uyum Çalışmalarını (Oryantasyon) Yap	Okul kuralları, eğitim süreci, yeni kültürü tanıma gibi öğrencinin okula uyumunu sağlayıcı çalışmalar yapılır.			Tüm Okul Öğretmenleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi			*Yapılabilecek Ön Çalışmalar: • Çok Kültürlülük • Sosyal Kabul • Ayrımcılık • Hoşgörü gibi konulara ilişkin bakış açısında farkındalık sağlama.
		Öğrenci okul içi ve okul dışı sosyal destek çalışmalarına yönlendirilir.						
		Velinin okulla işbirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılır.						
		Okula göçle ya da geçici koruma statüsünde öğrenci gelebileceği düşünülerek gerekli ön çalışmalar yapılır.*						
		Öğrenci hakkında düzenlenmiş okula ilişkin bilgi ve evraklar dikkate alınarak gerekli hazırlıklar yapılır.						
5	Okul Yöneticileri, Öğretmenler, Öğrenciler, Çalışanlar ve Velilerin Afet /Salgın Hastalık Acil Durum Öncesi, Sırası ve Sonrasındaki Davranış Esasları Konularında Eğitim Almalarını ve Olaylara Karşı Hazırlıklı Olmalarını Sağla	Afet yönetimi ve salgın hastalıklar konusunda öğretmenler, çalışanlar, veliler ve öğrenciler için uygulanacak eğitim programları belirlenir ve uygulanması sağlanır.			Okul Yönetimi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Öğretmen Öğrenci Veli		Okul afet ve acil durum planları hakkında bilgi sahibi olumalı, öğrenciler bu planlarla farklı afet türleri karşısındaki davranış kurallarını konusunda bilgilendirilmelidir. Öğrencilere başta depremler olmak üzere tüm afetlerin olabilecek etkilerini azaltma ve sonuçlarını süratle gidermenin mümkün olduğu örneklerle anlatılmalıdır.
		Afetlerle ilgili özel gün/haftalarda veliler ve öğrencilerle toplantılar yapılır; afete hazırlık, afet risklerinin azaltılması gibi okul, aile, toplum için önemli olabilecek konularda bilgilendirme ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülür.			Öğretmenler	Okul Personeli		Öğrencilerde güven ve baş edebilme duygularını güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	İşleyiş		Yapıldı + Yapılmadı -	Kim		Öneri ve Açıklamalar
		Uygulamalar			Sorumlular	Hedef Kitle	
6	Psikososyal Destek Programı Önleyici Çalışmalarını Yap	Psikososyal Destek Programı önleyici öğretmen/ öğrenci/veli etkinlikleri* uygulanır.			Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Öğretmen Öğrenci Veli	
7	İhtiyaç Duyulan Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Destek Çalışmalarını Yap	Okul yönetimi, öğretmen, öğrenci, veli ve diğer personele yönelik olarak ihtiyaç duyulan eğitim çalışmaları yapılır. İhtiyaç duyulan kişisel gelişim alanlarına yönelik destek çalışmaları ve varsa riskli davranışlara yönelik çalışmalar yapılır.			Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Okul Yönetimi Öğretmen Öğrenci Veli Diğer Personel	Yapılacak eğitim çalışmalarında rehberlik hizmetleri sunum sisteminde yer alan grup çalışmalarından ve destek hizmetler bölümlerindeki konulardan yararlanılabilir.*
8	İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarını Yap	Psikososyal sağlık, öğrenme, akademik gelişim alanlarına yönelik değerlendirmeler yapılır. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda ihtiyaçlara uygun çalışmalar planlanır.			Okul Yönetimi Öğretmenler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi	Öğrenci	Okul genelinde tüm öğretmenler, öğrenci ya da sınıf özelinde ise derse giren öğretmenler izleme çalışmalarını yapmalıdır. Öğretmenler, Okul Psikososyal Koruma Onleme ve Krize Müdahale Ekibi ile işbirliği yapmalıdır.

KRİZ ANI

İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.

1. Güvenlik önlemleri alınır. → Tahliye gereken durumlarda karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışların kontrol altına alınarak okulun boşaltılması sağlanır.

İhtiyaç halinde önceden belirlenmiş olan, emniyet, itfaiye ve sağlık personeli ile irtibata geçilerek gereken destek alınır.

2. Gerekli ilgili kurumlara (sağlık, itfaiye ve emniyet) haber verilir.

İhtiyaç halinde ilk yardım müdahalesi “Temel İlk Yardım Becerisi Eğitimi” olan kriz ekibi üyeleri tarafından yapılır.

3. Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapılır

Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı olayın niteliğine göre kararlaştırılır.

4. Psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi acil toplanır. → Olayla ilgili öğrenci ve veliler bilgi sahibi değilse “Bilgi Aktarım Formu” hazırlanana ve aynı anda bilgilendirme yapılana kadar olayın gizliliğine dikkat edilmelidir.

Bilgi aktarım formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir.

5. Kriz durumu ile ilgili “Bilgi Aktarım Formu” hazırlanır. → Bilgilendirme ihtiyaca göre bireysel veya toplu olarak yüz yüze ya da elektronik ortamda yapılır. Gerekli durumlarda öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik uygun bir dille içeriği farklı bilgilendirme yapılabilir.

Olaydan etkilenen öğrencilerin velileri durumdan haberdar edilir. Gerekiyorsa öğrencilerin velileri eşliğinde okuldan güvenle ayrılmaları sağlanır.

6.Okul müdürlüğü tarafından “Bilgi Notu” hazırlanarak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne gönderilir ve Rehberlik Araştırma Merkezi’ne bilgi verilir.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne “Bilgi Notu” gönderilir. Rehberlik Araştırma Merkezi'ne bilgi verilir.

Okul Ekibi tarafından travma/kriz durumunun hemen ardından ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formu” (EK-1) doldurulur.*

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi yaşanan olaydan doğrudan etkilenmişse ve/veya ihtiyaç halinde İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek ister.

Okul Ekibi tarafından travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formu” (EK-2) doldurularak ilçe ekibinden destek talep edilir. Gerekli durumlarda ilçe ekibi ile işbirliği yapılır.*

Çalışma yapılan her günün sonunda Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi (sürece dâhil olmuşsa ilçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ile birlikte) toplanır.

Güncel bilgiler doğrultusunda yapılan çalışmalar değerlendirilerek tutanak altına alınır.

Kriz anı müdahale kontrol listesi gözden geçirilir.

Bir sonraki gün olayın niteliği doğrultusunda yapılacak çalışmalar planlanarak genel çerçeve çizilir.

7.Yapılan çalışmalar değerlendirilir; gerekli durumlarda yeniden planlama yapılır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda İlçe krize müdahale ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır; ihtiyaç yoksa bilgi verilir.

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi okulda yaşanan travma/ kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarını “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu”nu (EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.*

Okul Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir.*

DOĞAL AFETE MÜDAHALEDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. İlk kural sakin olmaktır.
2. Her birey önce kendi güvenliğini emniyet altına almalıdır.
3. Kişi, güvenli alanda olup olmadığını kontrol ederek, güvenli alanda değilse güvenli alana geçmelidir.
4. Kendi güvenliğini tehdit ediyorsa yardım etmek için dahi olsa, güvenli alandan asla ayrılmamalıdır.
5. İlk üç koşul sağlanmışsa süreçleri yürütebilecek ve destek verebilecek herkes yardım edebilir.
6. İlk olarak acil medikal bakıma ihtiyacı olan ve ciddi hayati tehlike taşıyan yaralılara ulaşılmaya çalışılmalıdır ve hemen güvenli alana geçilmelidir.
7. Diğer afetzedelerin de güvenli alanda toplanmasına yardım edilmelidir.
8. Öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanmaya çalışılmalıdır.
9. Panik yaratabilecek kişiler diğer kişileri etkilememeleri için kontrollü uzaklaştırılmalıdır.
10. Bireyler duygularını ifade ettikçe rahatladığı için afetzedenin duygularını ifade ederek duygusal deşarj olmasına fırsat verilmelidir.
11. Somut açıklama yapılarak afetzedeye olayla ilgili kısa ve net bilgilendirme yapılmalıdır.
12. Afetzedenin anlattıkları dikkatli ve duyarlı bir şekilde dinlenmelidir.

GÖÇ VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Okul yönetimi ve öğretmenlere yönelik (çok kültürlülük, sosyal kabul, hoşgörü vb.) bilgilendirme çalışmalarının yapılması.
2. Okul yönetimi tarafından, öğrenci hakkında düzenlenmiş, okula ilişkin evraklarla ilgili düzenlemelerin yapılması.
3. Sosyal uyum çalışmaları, öğrencinin okula uyumunu sağlayıcı çalışmalar ve kültürel çalışmalar kapsamında; insan hakları ve entegrasyon kavramlarına ilişkin çalışmaların yapılması.
4. Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve öğretmenler tarafından, öğrencinin akademik değerlendirmesinin (Türkçe yeterlilik düzeyinin ve ön öğrenmelerinin tespiti, Özel eğitim ihtiyacı olup olmadığı vb.) yapılması ve akademik başarıyı destekleyici çalışmaların planlanması.
5. Sınıf rehber öğretmenleri tarafından planlanan çalışmaların, öncelikle göçle gelen
6. 5 öğrencilerin bulunduğu sınıflarda yapılması; diğer sınıflarla yapılacak çalışmaların rehberlik çalışmalarının içinde planlanması.
7. Okul-aile iş birliğinin sağlanması için okul yönetimi ve rehber öğretmen/psikolojik danışman
8. 6 tarafından, ailenin yaşam hikâyesinin ve okuldan beklentilerinin alınması; temel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçların belirlenmesi ve buna yönelik çalışmaların yapılması.
9. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından güçlendirici psikolojik destek çalışmalarının yapılması.
10. Okul yönetimi, öğretmenler ve rehberlik servisi tarafından, yıl boyunca yapılan çalışmaların değerlendirilmesi; ihtiyaç duyulan çalışmaların bir sonraki yıla ilişkin planlamaya dâhil edilmesi.

TERÖR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Okulların önceden mutlaka anlaşılabilir ve uygulanabilir bir güvenlik planı olmalı ve mümkünse tüm personelin ilk yardım eğitimi alması sağlanmalı.
2. Dışarıdan bir destek gelmesini beklerken, okulun fiziksel varlığının devamı ile okul personelinin de çözüm açısından aktif olması sağlanmalı. Ayrıca bakım ve güvenlik için öncelikle özel ilgiye ihtiyaç duyabilecek insanlar (çocuklar ve ergenler, sağlık sorunları veya engeli olanlar, ayırıcılığa veya şiddete maruz kalma riski olanlar) bulunmalı.
3. İş güvenliği çalışmaları kapsamında okul yönetimi tarafından sivil savunma ekibi ile işbirliği kurularak gerekli önleyici güvenlik çalışmaları tamamlanmalıdır.
4. Okulun bulunduğu yerleşim yeri açısından teröre ilişkin olası risk analizi yapılmalı.
5. Okuldaki olası bir risk durumunda, destek verebilecek durumda olan veliler (doktor, hemşire, polis vb.) önceden belirlenmeli ve bu kişiler de ilk yardım, psikolojik destek vb. açısından okul planının içine katılmalı.
6. Okula güvenliği sağlamak için yapılan çalışmaları görünür kılmak ve güvenli davranışları kazandırmak için (merdiven iniş-çıkış yönleri, okul giriş-çıkış kapıları, servis biniş-iniş yerleri vb.) afiş, pano vb. gibi görsel materyallerle okulun çeşitli yerlerine asılmalıdır.

TERÖR VAKALARINDA UYGULAYICIYA ÖNERİLER

1. Kriz alanının güvenliğinden emin değilseniz alana girmeyin.
2. Ekip ile birlikte olay yerinde iseniz birbirinize yardım ve destek için kontrol edebilecek bir “eş sistemi” kurmaya çalışın. İç koordinasyonunuzu sağlayın.
3. Mümkünse kaygılı insanlarla kendiniz için güvenli bir mesafeden iletişim kurun.
4. Bakım ve güvenlik için özel ilgiye ihtiyaç duyabilecek insanları bulmaya çalışın. Bu kişiler:
5. çocuklar ve ergenler, sağlık sorunları veya engeli olanlar, ayırımcılığa veya şiddete maruz kalma riski olanlar.
6. Kendinizi isminiz, kurumunuz ve profesyonel kimliğinizle tanıttın. Mümkünse kurumunuza ait logolu bir yelek (psikolojik ilk yardım ekibi için hazırlanan) giyin ya da yaka kartınızı takın.
7. Ses tonunuzu sakın ve yumuşak tutun.
8. Konuştuğunuz kişi ile göz kontağı kurun.
9. İnsanlara onlara yardım için orada olduğunuzu hatırlatın, güvende olduklarını vurgulayın.
10. Kişi gerçeklikle ve çevresi ile bağının koptuğuna yönelik tepki verirse, bu bağın yeniden kurulmasına yardım edin:
 - Ayağını yere koymasını ve zemini hissetmesini isteyin.
 - Parmakları ya da elleri ile hafifçe bedenine dokunmasını isteyin.
 - Çevresinde gördükleri, duydukları veya hissettikleri stres yaratmayan şeylerin farkına varmasını sağlayın.
 - Gördükleri ve duyduklarının ne olduğunu size söylemelerini isteyin.
 - Nefeslerine odaklanmalarını ve yavaşça nefes almalarını isteyin.

CİNSEL İSTİSMAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. İstismar durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edilmelidir.
2. İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir. İstismarı yetkili bir kişiye bildirmek için çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmamalıdır. Güvenli ve rahat bir görüşme ortamı sağlanmalıdır. Kişisel merak soruları sorulmamalıdır. Detaylı sorulardan kaçınılmalıdır. Duygusal tepkiler verilmemelidir.
3. Bildirim Okul Yönetimi tarafından okulun bulunduğu bölgedeki (Çocuk Şube Müdürlüğü, Polis Merkezi) adli ve kolluk birimlerine ivedilikle yapılır.
4. Aile içi istismar vakaları haricinde adli bildirim yapılacağına dair aileye bilgi verilir, ailenin onayı aranmaz. İstismar aile içinde gerçekleşti ise çocuğa yanında yakınlarından kimin olmasını istediği sorulur. Çocuğun tercih ettiği kişiye bilgi verilerek, süreçte yanında olması sağlanır.
5. Çocuk, aile üyelerinden biri tarafından istismara uğramış ise, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak; çocuğun bildiriminden sonra, istismara uğradığı evde almaması sağlanır.
6. Cinsel eylem gerçekleşmiş veya girişim düzeyinde kalmışsa maddi delillerin kaybolmaması açısından ilk 72 saat önemlidir. Bu süre zarfında banyo yapılmaması, kıyafetlerin yıkanmaması/yok edilmemesi gerektiği bilgisi verilir.
7. Ailenin istismardan haberdar olması okul idaresinin bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz (Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya gecikme gösteren kamu görevlisi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır, TCK 279.)
8. Tüm yazılı bildirimler gizli ibaresi ile yapılır.

9. Adli süreçte bildirim bağılı bulunduğu karakola yapılacağı ancak, çocuğun ifadesinin karakolda alınmayacağı, ifadenin Çocuk İzlem Merkezinde (ÇİM) veya Adli Görüşme Odasında alınacağı bilgisi aileye verilir. ÇİM'in olmadığı yerlerde çocuğun ifadesi uzman (psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı) eşliğinde alınır.
10. İstismar vakalarında diğer öğrenci bilgilendirmesi gerekiyorsa Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman tarafından yüz yüze yapılır. Bilgilendirmenin ne şekilde ve ne düzeyde yapılacağı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından belirlenir. Bilgilendirme sırasında gizlilik esastır. Detay hakkında konuşulmaz, kişilerin kimlik ve kişisel bilgileri kesinlikle kullanılmaz.
11. Öğrencilerden, velilerden ve diğer kişilerden olayla ilgili sorular ve yorumlar gelmesi halinde gizliliğin önemi vurgulanır. Yapılacak konuşmaların ve yorumların kişi/kişilere zarar verebileceği ve adli süreç devam ettiği için suç olabileceği uygun bir biçimde ifade edilir.
12. Olayın türü ve etkilenme durumuna göre psikososyal çalışmalar planlanır. Planlanan çalışmalar öncelikle olaydan etkilenen kişi/grup ve sınıflarla yapılır. Diğer öğrencilerle yapılacak çalışmalar rehberlik çalışmalarının içinde planlanır.
13. Sınıflarda rehberlik etkinlikleri (kişisel sınırları koruma, hayır diyebilme etkinlikleri gibi) üzerinden çalışmalar yapılır. Etkinlikler sınıf ve yaş düzeyine uygun olarak seçilir

CİNSEL İSTİSMAR KRİZE MÜDAHALE KONTROL LİSTESİ

		İşleyiş		Kim		Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	Hedef Kitle	
1	Fiziksel ve Güvenlik Önlemlerini Al	<p>Olay okulda yaşanmışsa, istismara uğrayan çocuğun ve istismarcının güvenliği sağlanır. Mağdur istismar ortamından ve istismarcıdan uzaklaştırılır. Olay yeni, güvenlik çemberine alınır.</p> <p>İhtiyaç halinde 112 aranır.</p> <p>İhtiyaç halinde karmasa olmaması için okula giriş-çıkışın kontrol altına alınır. İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.</p> <p>Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilensizlik düzeyi yüksek öğretmen, öğrenci ve personel belirleri ve gerekli yardımı alınmaları sağlanır.</p>		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Mağdur İstismarçı Öğrenciler Okul Personeli	Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı olayın niteliğine göre kararlaştırılmalıdır.
2	Beyanları Tutanak Haline Getir ve Bildirimde Bulun	<p>Olayın ne zaman ve nerede (okul içinde ya da dışında) yaşandığı, fark etmek/sizin, çocuğun beyanı esas kabul edilerek doğruluğu sorgulanmaz.</p> <p>Çocuğun olayı paylaştığı kişi, olayı çocuktan duyduğu şekliyle (birebir) tutanak haline getirerek, okul müdürlüğüne yazılı olarak bildirimde bulunur.</p> <p>Okul Yönetimi, olayın detaylarına girmeden tarih, yer, saat, biçim, kişilerle ilgili kısa, net ve anlaşılır ifadeler kullanılarak okulun bulunduğu bölgedeki Çocuk Şube Müdürlüğüne/Polis Merkezine yazılı bildirimde bulunur.</p>		Okul Yönetimi Beyanı Duyan Kişi		İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir. Ailenin istismardan haberdar olması okul idaresinin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Bildirimde ailenin onayı sorulmaz.
		Çocuk, aile üyelerinin biri tarafından istismara uğramış ise, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişimi kurularak gerekli işlemler başlatılır.				Çocuk, aile üyelerinin biri tarafından istismara uğramış ise çocuğun, bildiriminden sonra, istismara uğradığı evde kalmaması için gerekli girişimler yapılmalıdır.

		İşleyiş		Kim		Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	Hedef Kitle	
3	Olay Hakkında İlgili Üst Kurum Bilgilendirmesini Yap	Kriz durumu ile ilgili "Bilgi Notu" hazırlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi		İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine yazılı bilgi verilmesi sürecinde "Bilgi Notu" formu kullanılmalıdır. Yaşanan süreçle ilişkin bilgi tek kaynaktan, net ve yorumsuz verilmelidir. İlgili üst yazıda ve bilgi notunda çocuğun adı, cinsiyeti, sınıf/şubesi gibi kişisel bilgilerinin bulunmaması, olaya ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemesi gibi "gizlilik ilkesi" doğrultusunda bildirim yapılmasına özen gösterilmelidir. İstisna durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edilmelidir. Kurumlara yapılan yazılı bilgilendirmeler kapalı zarf içinde, gizlidir ibaresi ile mümkünse elden yapılmalıdır.
		Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.				
		Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.				
		Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Gözlem Formunu (EK-1) doldurur.				
		Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/kriz durumunda personel kapasitesi yetersiz kaldığında ve destek ihtiyacı ortaya çıktığında Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Destek Talep Formunu (EK-2) doldurarak il/ilçe ekibinden destek talep eder.				

İşleyiş				Kim		Öneri ve Açıklamalar
Sıra No	Yapılacak Çalışmalar	Uygulamalar	Yapıldı + Yapılmadı -	Sorumlular	Hedef Kitle	
4	Eğer Olay Okul Genelinde Duyulduysa Kriz İle İlgili Bilgilendirme Çalışması Yap	Eğer olay okul genelinde duyulduysa bilgi verilmesine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personelinin katılacağı, olayla ilgili net ve doğru bilginin verileceği bir bilgilendirme toplantısının yapılması sağlanır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Öğretmen Öğrenci Veli Okul Personeli	Eğer olay okul genelinde duyulmadıysa bununla ilgili herhangi bir bilgilendirme çalışması yapılmamalı ve gizlilik sağlanarak yasal süreç tamamlanmalıdır. Kişinin mahremiyetinin korunması açısından olaydan haberdar olanlar doğru tespit edilmeli ve bilgilendirmenin yapılacağı kişiler, sınıflar, gruplar bu doğrultuda belirlenmelidir.
5	Kriz Sonrasında İhtiyaç Duyulan Çalışmaların Planları	Sınıflarda sınıf ve yaş düzeyine uygun olarak seçilen rehberlik etkinlik (kişisel sınırları koruma, hayır diyebilme gibi) çalışmalarını yapılır. İhtiyaç halinde lise düzeyinde haklar, sorumluluklar ve hukuki bilgilendirmeler yapılır. Okulda yapılacak psikososyal müdahale çalışmalarını planlanır.		Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Sınıf Rehber Öğretmenleri	Öğrenci	Yapılan çalışmalar sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gerektiren öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılmalı ve bu bilgi Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen ile paylaşılmalıdır
6	İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları Yap	Okul Psikososyal Koruma ve Krize Müdahale Ekibi Okulda yaşanan travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirilen krize müdahale çalışmalarına Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Çalışma Raporu'nu (EK-3) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir. Okul Psikososyal Koruma Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Travma/Kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirme yapar, Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu'nu (EK-4) doldurarak Okul Müdürlüğü aracılığıyla İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda "gerek duyulan alanlarda" yeniden planlama yapılır.		Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi		İhtiyaç duyulan çalışmaların planlanmasında yasal sınırların göz önünde bulundurulması esastır.

Eğitim Kurumu M¼d¼r¼; İhmal ve istismar vakalarını veya ihmal ve istismar Őüphesi bulunan durumları T¼rk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda gerekli mercilere bildirir ve/veya s¼reçten ilk haberdar olan personelin gerekli mercilere bildirmesi s¼recini destekler. İhmal ve istismar vakalarında veya ihmal ve istismar Őüphesi bulunan durumlarda iş ve iŐlemlerin gizlilik ilkesine uygun bir Şekilde y¼r¼t¼lmesini sağlar. İhmal ve istismar vakalarının veya ihmal ve istismar Őüphesi bulunan durumların bildirim s¼reci ve sonrasında bireyins¼reçten en az Şekilde etkilenmesi için gerekli tedbirleri alır (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Eğitim Kurumu M¼d¼r¼ Yardımcıları; İhmal ve istismar vakalarını veya ihmal ve istismar Őüphesi bulunan durumları T¼rk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda gerekli mercilere bildirir ve/veya s¼reçten ilk haberdar olan personelin gerekli mercilere bildirmesi s¼recini destekler (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Rehber ¼đretmen/psikolojik danışman; İhmal ve istismar vakalarında veya ihmal ve istismar Őüphesi durumlarında kişinin beyanını esas alarak olayın gerçekleŐtiđi zamana bakmaksızın tutanak tutar ve gerekli mercilere bildirir. İhmal ve istismar vakalarının veya ihmal ve istismar Őüphesi durumlarının bildirim s¼reci ve sonrasında bireyin en az Şekilde etkilenmesi için gerekli desteği sağlar (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

Sınıf rehber ¼đretmeni; İhmal ve istismar vakalarında veya ihmal ve istismar Őüphesi durumlarında tutanak tutarak gerekli mercilere baŐvurur ve ¼đrencinin ¼st¼n yararını g¼zetererek gizlilik ilkesine uygun olarak hareket eder (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Etik Y¼nergesi, 2020).

TAMAMLANMIŞ İNTİHAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- 1.Okul içinde ölümlle sonuçlanan intihar vakalarında emniyet ve sağlık birimleri gelene kadar olay yeri ve kişiye hişbir müdahale yapılmaz. Olay yeri güvenlik çemberine alınır.
- 2.Vakalarda ölüm nedeninin intihar olduğunun doğrulanması beklenmeli, ölümün bir intihar olduğu resmi olarak açıklanmadan ölüm şeklinden intihar olarak söz edilmemelidir.
- 3.Haberlerin ilk saatlerde tek kaynaktan verilmesi sağlanmalıdır.
- 4.Ölümlle ilgili bilgiler paylaşılrken, intihar yöntemi hakkındaki ayrıntıları açıklamaktan kaçınılmalıdır.
- 5.Olay ve kişiler kahramanlaştırılmamalıdır.
- 6.Ölümü yüceltecek ya da övecek yaklaşımlarda bulunulmamalıdır.
- 7.Cenazeye gitmek isteyen veya ritüellere katılmak isteyen öğrenciler ailelerinin bilgisi dâhilinde gidebilir; ancak okul tarafından özel, teşvik edici bir düzenleme yapılmamalıdır (öğrenci servisi ayarlama, organizasyon yapma vb.)
- 8.İntihar vakalarında okul tarafından resmi tören yapılması, anı defteri, anı köşesi ve yaka kartı hazırlanması önerilmez. Öğrencilerin yoğun talebi olursa; sadece intihar eden öğrencinin sınıfında bir günlüğüne öğrencinin sırasına çiçek konulmasına izin verilebilir. Anma amaçlı yapılan bu faaliyetlerin sınıf dışına yayılması engellenmelidir.
- 9.Sınıf içerisinde bir anma yapılmış ise; öğretmenler kendi duygularını yorum yapmadan, ölüm şeklini övmeden veya yargılamadan paylaşabilir. Öğrencilerin de duygularını sözel olarak, yazarak ya da çizerek ifade etmelerine izin verilebilir. Veda çalışması sonlandırıldıktan sonra sınıftaki çiçekler öğrencilere bilgi verilerek kaldırılır; yazı ve çizimlerle birlikte ölen öğrencinin ailesine teslim edilebilir.
- 10.İntiharın kahramanca, özendirici ve model alınabilecek bir davranış gibi gösterilmemesi için önlemler alınmalıdır.
- 11.İntiharın öğrenciler üzerindeki etkisi gözlemlenerek/ değerlendirilerek etkilenmiş olan öğrenciler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine yönlendirilmelidir. Bu yönlendirmeler yapılırken öğrencilerin duygu durum ve/veya davranışsal değişiklikleri gözetilmeli, söylemlerinde 'ölüm/intihar vb.' ifadeleri kullanım durumlarının önemli olduğu bilinmelidir.

İNTİHARA İLİŞKİN UYARI BELİRTİLERİ

- Bir bireyin intihar edebileceğini veya etmeye meylini gösteren uyarı belirtilerinden bazıları şu şekilde sıralanabilir:
 - Kendine zarar verme veya yaşamına son verme yönünde tehditler veya düşünceler; silah, hap veya diğer eşyaları arama girişiminde bulunmak; normalin dışında ölüm hakkında yazmak veya konuşmak
 - Son zamanlarda artış gösteren alkol ve uyuşturucu madde kullanımı
 - Hayatta bir amacı olmadığını, yaşamının bir anlamı olmadığı gibi düşünceler
 - Umutsuzluk hissi
 - Kendini her şeyden uzaklaştırma, içine kapanma
 - Ölüm düşüncesi ve ilgili konularla fazla meşgul olmak
 - Normalde hoşlandığı aktivitelere olan ilgisini kaybetmek
 - Yakınındaki insanlarla vedalaşmak için aramak
 - Değerli eşyalarını başkalarına verme
 - Yarım kalan ve sürmekte olan işlerine son vermek, “gidiş” için hazırlanmak.
- Eğer bunlara benzer belirtiler gösteren bir öğrenciniz var ise; en yakın zamanda bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirme yapmak gerekmektedir.

İNTİHAR GİRİŞİMİ/DÜŞÜNÇESİ VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- İntiharların çoğunda sözel ya da davranışsal bir takım uyarı işaretleri verilmektedir.
- Her türlü girişim yardım çağrısıdır. İntiharla ilgili konuşan insanların çoğu yardım ya da destek arayışı içerisinde olabilir.
- İntihar davranışı zayıflık ve güçsüzlük olarak değerlendirilemez.
- İntihar davranışının gerçekleşmesine karar vermek bireyde acıların sonlanacağını düşündüğü için; bireyin geçici iyi hissetmesine yol açabilir.
- Yüksek intihar riski genellikle kısa dönemli ve özel durumlarla ilgilidir.
- İntihar düşüncesinin ifade edildiği durumlarda, intiharla ilgili konuşmak bireyin başka seçenekleri düşünmesini sağlayabilir; ancak destek veren uzman kendi yeterliliği olduğunu düşünse dahi sağlık kuruluşuna yönlendirme yapılmalıdır.

ÖLÜM-YAS VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve Rehberlik Öğretmen/Psikolojik Danışman iş birliği ile ölen öğrencinin yakın arkadaşları ya da etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler için ilk 24 saat içinde acil destek planı oluşturulmalıdır.
- Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenme düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenmeli ve gerekli yardımı almaları sağlanmalıdır.
- Okulda yaşanan ölüm olayı; bir kişinin ya da grubun bilmeden ya da bilinçli yaptığı bir davranış sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Diğer öğrencilerin ya da personelin sorumlulara karşı gösterdiği tepkilerle ikinci bir krizin yaşanmaması amacıyla önlemler alınmalıdır. Durum kolluk kuvvetlerine haber verilmelidir. Taraflı açıklamalardan ve öfkeli söylemlerden uzak durulmalıdır.
- Gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin, velilerinin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlanmalıdır. Velilerine ulaşamayan öğrenciler olabilir. Öncesinde öğrencinin sorumluluğunu alacak diğer kişilerin iletişim bilgilerine sahip olmak önemlidir.
- Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilmelidir. Bu öğrencilere bireysel bilgilendirme ve müdahale gerekebilir.
- Bilgi aktarım sürecinde veli bilgilendirilmesinden önce, ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaraları okul SMS sisteminden mutlaka çıkarılmalıdır.
- Gün sonunda yapılan çalışmalar değerlendirilmeli ve gerekli durumlarda yeniden planlama yapılmalıdır.
- Travma sonrası yapılacak güçlendirme etkinlikleri belirlenirken; okulun sosyo-kültürel durumu, öğrencilerin etkilenme düzeyi, öğrencilerin gelişim dönemi özellikleri, özel gereksinim durumları dikkate alınarak etkinlikler seçilmelidir.

- Öğrencilerin, ölen arkadaşları ya da öğretmenleri için okulun bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturmaya ya da anma töreni yapmasına izin verilmeli; ancak süreye ve paylaşımların içeriğine dikkat edilmelidir.
- Paylaşımların içeriğinin Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman tarafından her gün kontrol edilmesi sağlanmalı ve dikkat çeken durumlar için gerekirse gözlem ve bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
- Ölen öğrenciye ait sıranın sınıftan çıkarılması veya sırasının diğer sıralarla karma yapılması öğrencilerin onayı ve yardımıyla yapılmalı; öğrencilerin vedalaşmaları sağlanmalıdır.
- Vefat sonrası öğretmen tarafından aile ziyareti yapılması aile için destekleyicidir.
- Gün sonunda yapılan çalışmalar değerlendirilmeli ve gerekli durumlarda yeniden planlama yapılmalıdır.

ÖLÜM-YAS VAKALARINDA BİLGİ PAYLAŞIMI YAPILIRKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- Bilgi verilmeden önce ölümün ne zaman, nasıl ve nerede olduğuna ilişkin doğru bilgi mevcut olmalıdır.
- Olayla ilgili bilgilendirme yurtlarda ve okulda tüm öğrencilere mümkünse aynı ders saatinde yapılmalı ve olay hakkında basit, net ve doğru bilgi verilmelidir.
- Haber açık, doğrudan ve zihinsel hazırlığa olanak tanıyacak biçimde verilmelidir. Örneğin “Sizi üzecek bir haber vereceğim.”
- Verilen bilgiler çocukların yaşına uygun biçimde somut ve gerçek olmalıdır. Bilgi verilirken ölüm doğrudan “öldü ya da vefat etti ifadesi” ile verilir. “Kaybettik, yaşamını yitirdi, aramızdan ayrıldı, melek oldu, gökyüzünde uçuyor, gitti, uyuyor, Allah onu yanına aldı” gibi ifadeler kullanılmamalıdır.

- Haber iletildikten sonra öğrencilerle birlikte kalınması ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmesine olanak sağlanması uygundur. Öğretmenin yorum yapmadan ve yargılamadan kendi duygularını paylaşması; öğrencilerin de duygularını paylaşmalarına izin vermesi uygun olur. Nasihatler vermekten, hızlı çözümler önermekten ve “her şey düzelecek, zaman her şeyi halleder vb.” gibi ifadelerden kaçınılmalıdır.
- Öğrencinin bir yakınıni kaybetmesi durumunda öğretmenin, öğrenciye eve kadar veya ailenin kaldığı yere kadar eşlik etmesi uygundur. Öğrencinin veya ailenin izniyle sınıfın geri kalanı olaydan haberdar edilmelidir.
- Çocuklar buldukları gelişim dönemlerinden dolayı ölümden ve olanlardan kendilerini sorumlu tutabilirler; böyle bir durumla karşılaştığında, çocuklara gelişen olayların, onların düşündükleri, söyledikleri ya da yaptıklarından kaynaklanmadığı vurgulanmalı ve bu noktayı anladıklarından emin olunmalıdır.
- Çocuklar konuyla ilgili aynı soruları tekrar tekrar sorabilir. Çocukların ölüm ve kayıpla ilgili somut fakat eksik bir anlayışları olduğundan, sordukları sorulara somut cevaplar verilmesi oldukça önemlidir.

KRİZ SONRASI

1. Durum değerlendirme toplantısı yapılır. Okulda yapılacak çalışmalar planlanır.

Süreçle ilgili bilgiler paylaşılır.

Sınıf ve okul ortamında yapılan gözlemlere dayanılarak desteğe ihtiyacı olduğu düşünölen öğrenciler belirlenerek Rehberlik ve Psikolojik Danışma servisine yönlendirilir.

İhtiyaçlar ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmalara ilişkin destek ihtiyacı varsa ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilir.

Okulda yapılabilecek travma sonrası psikososyal güçlendirme ve iyileştirme çalışmaları planlanır.

İhtiyaç duyulan yönlendirmeler uzmana ya da hastaneye, adli makamlara ve sosyal hizmetlere yapılır.

2. İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapılır.

Değerlendirme sürecinde alınan kararlar gözden geçirilir.

Yönlendirme yapıldıysa takibi yapılır.

Normalleşme sürecinin takibi yapılır.

3. Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapılır.

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi travma/kriz durumlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda gerekli izleme ve değerlendirmeyi yapar, “Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri İzleme Formu”nu (EK-4) doldurarak okul müdürlüğü aracılığıyla İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

Çocuklara Yönelik Çalışmalarda:

Öğrencilerle, yaşanan olayın etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılırken;

- Kendilerinde veya arkadaşlarında görülebilecek tepkiler hakkında bilgi verilir.
- Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine izin verilir: Öğretmenler, öğrencilerin duygularını sözel olarak, yazarak veya çizerek ifade etmelerine imkan sağlar. Bu tür etkinlikleri başlatmak için, örneğin bir kayıp durumunda aşağıdakilere benzer sorular sorulabilir;

i. Haberi duyduğunuzda ne hissettiniz?

ii. Şu anda neler hissediyorsunuz?

iii. Kaybettiğiniz arkadaşınızın (öğretmeninizin) ailesinden biri olsaydınız ne yapılmasını isterdiniz?

iv. Daha önce benzer bir durum yaşayanlar nasıl başa çıktıklarını bizimle paylaşabilirler mi?

v. Bu üzücü olayı anlatmak konusunda birbirinize nasıl destek ya da yardımcı olabilirsiniz?

Grup tartışmaları sırasında öğrencilerin olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerini açıklamaları desteklenmeli, “Böyle düşünmemelisin”, ”güçlü olmalısın” gibi ifadeler kullanılmamalı, ”herkes, daima, asla” gibi genellemelerden kaçınılmalıdır.

- Öğrencilere gelişimsel düzeylerine göre açıklamalar yapılmalıdır. Karmaşık ve detaylı açıklamalar yerine, zihinlerini karıştırmayacak sade ve doğrudan açıklamalar yapmak uygun olacaktır. Her öğrencinin duyguları ve tepkileri farklı olabilir. Bu nedenle bu farklı tepkilerin doğal olarak kabul edilmesi gerekir. Ancak bu tepkilerin yoğunluğu ve süresine dikkat edilerek psikolojik yardıma ihtiyacı olanlar belirlenmelidir.

- Küçük yaştakilere yapılan açıklamalarda genellemelere yol açabilecek ifadelerden kaçınılmalıdır. Örneğin bir yakın kaybı söz konusu ise; “Hastaneye kaldırıldı, öldü”, “hastalandı öldü “ gibi ifadeler hastaneye gitmenin ya da hastalanmanın ölümle sonuçlanacağı gibi bir inancın oluşmasına yol açabilir.
- Herkesin zorlu yaşam olaylarıyla karşılaşabileceği, bu durumlar karşısında gösterilen tepkilerin normal olduğu, bu süreçte yalnız olmadıkları ve arkadaşlarından, öğretmenlerinden ve yakınlarından her zaman destek alabilecekleri bilgisi öğrencilere verilir.

Velilere Yönelik Bilgilendirmelerde:

Zorlu yaşam olayları karşısında gösterilen tepkiler hakkında bilgi verilir.

Çocuklara destek olurken aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri önerilir:

- Çocuğunuzla olay hakkında konuşun. Sorduğu sorulara, anlayabileceği düzeyde, sade ve doğrudan açıklamalarla cevap verin.
- Duygularını ifade etmesine, üzüntüsünü yaşamasına, endişelerini dile getirmesine izin verin.
- Çocuğunuzun, bir süre sonra duygularının normale döneceğine ve günlük yaşamının eskisi gibi devam edeceğine inanmasını sağlayın. Bu inancını sıklıkla pekiştirin.
- Çocuğunuza sarılın, onu kucaklayın. Buna her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyacaktır.
- Çocuğunuzla birlikte olmak için daha fazla zaman ayırın.
- Fiziksel etkinlik gerektiren oyunlara yöneltin, çünkü fiziksel etkinlik ve oyun gerilim ve kaygıyı azaltacaktır.
- Çocuğunuzun öğretmeni ile iletişime geçin; olay sonrası sınıfta yaşayabileceği problemlerin çözümünde işbirliği önerin.
- Okulun rehber öğretmeni/psikolojik danışmanı ile konuşarak çocukların zorlu yaşam olayları karşısında gösterebileceği tepkileri hakkında daha fazla bilgi alın.